

УДК 338.43.02 (477) «199/ 201»

Роль зв'язків з етнічною батьківщиною та міжкультурного діалогу у відродженні та розвитку культур етноменшин: зміни 1990 – 2000-х років

В.М. ПЕКАРЧУК

Луганський державний університет внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка, м. Луганськ, Україна, E-mail: vladimirprkrk@rambler.ru

Авторське резюме

У статті на основі архівних, статистичних матеріалів, аналітичних напрацювань попередників розглянуто роль зв'язків з етнічною батьківщиною та міжкультурного діалогу у процесі відродження та розвитку культур етноменшин і на цій основі активізації етнічної ідентифікації, забезпечення гармонізації міжетнічних стосунків. Наукова література, яка включає проблеми культурної спадщини українського народу, лише почасти розглядає проблему зовнішньополітичних чинників відродження та розвитку культури етноменшин.

Важливість окресленої проблеми зумовлюється, перш за все, необхідністю мати чітке уявлення про механізм розв'язання незалежною державою проблеми міжетнічних відносин. З'ясовано, що в Україні склалася розгалужена система засобів сприяння розвитку двостороннього співробітництва у плані раціонального використання спільної культурної спадщини. Враховувався фактор настигності та перспективності у справі розвитку зв'язків етнічних груп України з етнічними батьківщинами. Значна увага приділена з'ясуванню причин ускладнення налагодження міжкультурного діалогу.

Вперше в історіографії на основі специфічного методологічного інструментарію проаналізовано відповідність зовнішньополітичних чинників – стратегічним цілям – визнання поліетнічного характеру українського суспільства, розбудови соціокультурного середовища і духовному розвитку етносів. Особлива увага приділена з'ясуванню участі у нагородженні зв'язків з етнічною Батьківщиною та міжкультурного діалогу органів державної влади і управління України, національно – культурних товариств. Підкреслено, що в Україні міжкультурний діалог виконував роль парадигми соціокультурного процесу. Значне місце в статті знайшли сюжети присвячені з'ясуванню діяльності національно – культурних товариств по розширенню зв'язків етносів з далекими батьківщинами, а також чинників, які сприяли забезпеченню балансу їх національно – культурних інтересів. Також показано місце у розвитку культурних зв'язків етносів з етнічною батьківщиною двосторонніх міждержавних угод, договорів, державної етнокультурної політики, форм співпраці України з різного роду міжнародних організацій.

Ключові слова: етнічні меншини, держава, відродження, культура, етнічна батьківщина, договір, зовнішня політика, діалог.

The role of ethnic ties with the homeland and intercultural dialogue in the revival and development of the cultures of ethnic minorities: change 1990 – 2000

V.M. PEKARCHUK

Luhansk state university of internal affairs named after E. O. Didorenka, Luhansk, Ukraine, E-mail: vladimirprkrk@rambler.ru

Abstract

On the basis of archival, statistical data, analytical inputs predecessors examined the role of ethnic ties with the homeland and intercultural dialogue in the process of revival and development of the cultures of ethnic minorities, and on this basis to intensify ethnic identification harmonization of interethnic relations. Scientific literature that includes the problem of cultural heritage of the Ukrainian people in part addresses the issue of foreign policy factors revival and development of ethnic minority cultures.

The importance of the designated problem is caused, first of all, the need to have a clear understanding of the mechanism of the decision problem of an independent state of interethnic relations. It was found that in Ukraine there is an extensive system of means of promoting bilateral cooperation in terms of rational use of the common cultural heritage. We considered the continuity and prospects for the development of relations between Ukraine and ethnic groups ethnic homeland. Considerable attention is given to finding the causes of complications of intercultural dialogue.

At first, in the historiography on the basis of specific methodological tools to analyze the relevant international factors - strategic objectives - recognition of the field of ethnic character of the Ukrainian society, the development of social and cultural environment and the spiritual development of ethnic groups. Particular attention is given to explaining participation in nalazhyvanii ties with ethnic homeland and intercultural dialogue of the state authorities of Ukraine, national - cultural societies. Stressed that Ukraine played the role of intercultural dialogue paradigm sociocultural process. A significant part of the article is devoted to clarify subjects found the activities of national - cultural societies to expand relations with ethnic distant homeland, as well as the factors that have contributed to the balance of their national - cultural interests. Also

© В.М. Пекарчук, 2014

shown in the development of cultural relations with ethnic homeland of bilateral intergovernmental agreements, contracts, state ethno-cultural policy, forms of cooperation between Ukraine and various international organizations.

Keywords: ethnic minorities, the government, regeneration, culture, ethnic homeland, contract, foreign policy dialogue.

Постановка проблеми. В розвитку культур етноменшин велику роль відігравали зв'язки з етнічною батьківщиною та відносин з країнами походження. В Україні створювалися умови для задоволення прагнення етносів мати зв'язки з історичною батьківщиною. Це мало велике значення для налагодження неформальних відносин між державами. Меншини мали можливість отримувати певну допомогу в розвитку своєї національної культури, засобів масової інформації рідною мовою. Цими можливостями активно користувалася значна кількість громадських організацій етноменшин. Етноси, які проживали в Криму, – росіяни, білоруси, німці, вірмени, болгары, греки, чехи – мали широкі зв'язки як з урядовими органами різного рівня, так і з дипломатичними представництвами своєї історичної вітчизни в Україні. Поляки здійснювали зв'язки зі своєю історичною вітчизною через відповідні посольства. Кримські татари здійснювали широке співробітництво зі своїми діаспорами за кордоном.

Аналіз досліджень і публікацій. На сьогоднішній день ця важлива проблематика в Україні перебуває на стадії початкового висвітлення. Мета і завдання даної розвідки полягають у показі, узагальненні проблем культурної самоідентифікації. Деякі аспекти цієї проблеми одержали фрагментарне висвітлення в роботах В. Наулка, Я. Калакури, О. Курінного, М. Панчука, В. Котигоренка, Д. Табачника, Г. Москаля, В. Вороніна, Р. Чілачави, Т. Пилипенко. Вони здебільшого присвячені етнонаціональній структурі українського суспільства, сучасному стану етноменшин, політиці в галузі культури, особливостям процесів етнічного відродження. Особливе значення мала розробка українськими вченими концептуальних підходів до аналізу в цілому етнокультури як саморегульованої системи, сфери реалізації людських цінностей, теорії етносу тощо.

Метою дослідження є фактори, що впливали на розвиток потенціалу культури етноменшин, у тому числі роль зв'язків з етнічною батьківщиною та міжкультурного діалогу.

Виклад основного матеріалу. Україну з країнами – історичними батьківщинами етносів об'єднувала спільна культурна спадщина. Робилися спроби раціонального використання її в ім'я дальшої співпраці, партнерства, розвитку взаємин у галузі спільної спадщини, призначення її для реальних потреб. В цілому успішною у цьому напрямку була співпраця України і Польщі. Рухомі пам'ятки представляли приклади реінтеграції культур України

і Польщі, стверджували розвиток і контекст з світовими мистецькими процесами, розкривали творчі ініціативи мистецьких центрів по їх осі Львів – Краків, Київ – Варшава, Одеса – Варшава. Мистецька спадщина ставала важливим аспектом інтелектуальної й духовної єдності, яка за різних історичних умов була гарантом розвитку культурної взаємодії. Національно-культурні товариства у свою чергу сприяли встановленню контактів етнічних груп з історичною батьківщиною. Налагоджувалися творчі зв'язки, реалізовувалися спільні культурно-мистецькі проекти. В Україні національно-культурні товариства суттєво сприяли посиленню міжетнічної взаємодії. В 1999 р. у дні святкування єврейської культури товариство «Русь» організувало концерт «Єврейська нота в російській культурі», провело вечір російсько-єврейської дружби [3].

Ефективним механізмом налагодження зв'язків етносів з історичною батьківщиною були змішані комісії. У Закарпатській області помітною була участь у цьому процесі ряду змішаних українсько-угорських, українсько-словацьких і українсько-румунських комісій з питань забезпечення прав національних меншин, до складу яких входили лідери національних організацій – Демократичного союзу угорців України, Товариства угорської культури Закарпаття, просвітницької організації «Сволок Словенска». Крім того, тісні зв'язки меншин зі своїми історичними батьківщинами встановлювалися і підтримувалися через посольства і генеральні консульства цих країн в Україні, у тому числі в Ужгороді, через урядові структури, громадські організації, благодійні фонди, органи місцевого самоврядування, за допомогою родичів, знайомих, колег. Фінансова підтримка угорців Закарпаття здійснювалася через спеціальні державні фонди Угорщини. Зокрема, діяльність громадських організацій підтримувалася Фондом Дюлі Ййеша, на утриманні якого перебувала також угорська преса. Фонд при Міністерстві культури Угорщини підтримував розвиток культури, підготовку і видання книжок. Щорічно в такий спосіб на допомогу угорській громаді виділялося близько 200 млн. форинтів [11, с. 65].

Закарпатські словаки спиралися на допомогу спеціального державного органу Словацької Республіки – Генерального секретаріату уряду для закордонних словаків на чолі з генеральним секретарем і уповноваженим уряду. Закарпатські румуни також мали матеріальну підтримку з боку історичної батьківщини. Їхня громадська організація за рахунок гуманітар-

ної допомоги у вигляді комп'ютерної й іншої оргтехніки, електронно-музичних інструментів, художньої літератури облаштовували культурні центри в Білій Церкві, Солотвині та інших населених пунктах. У традиційних щорічних фольклорних святах «Мерцишор», як правило, брали участь відомі в Румунії художні колективи, окремі виконавці.

Тісні контакти зі своєю історичною батьківщиною мали етнічні діаспори Львівщини. Польща надавала матеріальну підтримку газеті «Газета Львівська», організації радіопередач, у проведенні святкових торжеств, меморіальних і культурних заходів, збереженні пам'яток історії та культури. Російською Федерацією надавалася матеріальна підтримка Російському культурному центру щодо видання газет, проведення меморіальних, культурних заходів тощо. За допомогою Чехії проводилися фестивалі чеських фільмів, меморіальні заходи, підтримувалася видавнича діяльність.

Досвід зв'язків етноменшин Одещини зі своєю історичною вітчизною засвідчив, що увага з боку метрополій до своїх діаспор залежала, по-перше, від характеру інтересів самої вітчизни, а по-друге, від кількісної і суспільної значущості й активності меншини в регіоні. Майже всі країни, що межували з Україною, виявляли інтерес до Одеського регіону. Це позитивно впливало на життя відповідних меншин. В Одесі діяли установи, що створені й фінансувалися іншими державами, їхніми громадськими організаціями. Найвідчутнішу допомогу історичної батьківщини отримували німецька меншина Одещини. Болгарська, румунська, молдавська, гагаузька, єврейська та деякі інші меншини також підтримували систематичні й плідні зв'язки зі своїми історичними батьківщинами.

Болгари України одержували підтримку від структур створених історичною батьківщиною. З 1992 р. активно працювала Державна агенція по роботі з болгарами за кордоном. Її основна мета полягала у збереженні духовної спадщини нації – рідної мови, культури, традиції, історії серед болгар, котрі мешкали за межами батьківщини. Центральне місце в роботі Агентства займало налагодження, підтримка контактів та допомога існуючим товариствам, асоціаціям, церковним громадам, засобам масової інформації та навчальним закладам болгар у десятках країн [6, с. 117].

В 2000-і роки активізувалася робота національно-культурних товариств Запорізької області по розширенню зв'язку з далекими батьківщинами. При їх сприянні були підписані угоди про культурне співробітництво з містами-побратимами Болгарії, Греції, Польщі, Чехії, Німеччини, Росії, що дало позитивний результат для розвитку регіону. Прикладом інтеграції України в європейське суспільство

стало проведення уже традиційного україно-польського форуму «Україна на шляху європейської інтеграції», ініціатором якого стало україно-польське культурно-просвітницьке товариство «Відродження» м. Бердянська. Як наслідок – створення на базі Бердянського інституту підприємництва польсько-українського суспільно-економічного факультету, який вів широку просвітницьку роботу [2, с. 8].

Представники румунської меншини підтримували тісні контакти зі своєю етнічною батьківщиною. Це право закріплене як у законодавстві України, так і в базовому Договорі про добросусідство і співробітництво між Україною і Румунією, згідно з яким для громадян України румунської національності було передбачено спрощений перехід кордону, а також створення умов для активного співробітництва громадських організацій українських румунів з державними установами і громадськими об'єднаннями Румунії.

На Вінниччині був напрацьований досвід налагодження співпраці в галузі культури між районами та містами. Було підписано угоди про співпрацю з міжнародними організаціями та містами-побратимами інших держав. Так, Вінниця співпрацювала з м. Кельце Республіки Польща. Діяла угода про культурний обмін, допомогу польським товариствам області. Південні райони області співпрацювали з Республікою Молдова та Придністровською Республікою [8, с. 79].

Роль парадигми соціокультурного процесу виконував міжкультурний діалог за неможливості синтезу, злиття етнічних культур ставало можливим і необхідним утворення багатовікової та багатоаспектної системи, в основу якої покладалася цінності взаємопроникнення, взаєморозуміння, діалогу, полілогу етнічних культур. Протягом досліджуваних років процес формування толерантності протікав в цілому успішно, з огляду на активну моральну позицію і готовність до взаєморозуміння між людьми, етносами. Українській державі в цілому вдавалося забезпечувати баланс національно-культурних інтересів етноменшин. Міжкультурний діалог ставав успішною моделлю міжкультурних відносин, завдяки якій створювалась у суспільстві атмосфера відкритої взаємодії представників різних етнокультурних груп, активно залучати їх у багатоаспектне комунікативне поле взаємодії. В Україні використовувався міжнародний досвід управління етнонаціональними відносинами. У 2002–2007 рр. тема діалогу між цивілізаціями була проголошена ЮНЕСКО пріоритетною. Міжкультурний діалог через освіту, науку, культуру і ЗМІ став середньостроковою стратегією ЮНЕСКО на 2008–2013 рр. У 2007 р. Європейська комісія презентувала ініціативу «2008 рік – Європейський рік міжкультурного діалогу»; Гене-

ральна Асамблея ООН проголосила 2010 рік Міжнародним роком зближення культур; 2012 рік став Роком міжкультурного та міжрелігійного діалогу в рамках ООН. В Україні 2008 р. було проголошено Указом Президента України Роком міжкультурного діалогу. У 2008 р. на 118-й сесії Комітету міністрів Європи було затверджено Білу книгу з міжкультурного діалогу «Жити разом у рівності й гідності», в якій міжкультурний діалог визнавався пріоритетною формою міжкультурних відносин, альтернативою асиміляції та поверховому мультикультуралізму, який зводився до толерування в суспільстві іншокультурних груп і не цікавився їх внутрішніми відносинами, зокрема дотриманням в їх середовищі загальнолюдських прав і свобод. Міжкультурний діалог передбачав розвиток «толерантності як поваги до чужих цінностей, а ще більше – як позиції, що припускала розширення кола особистих ціннісних орієнтацій за рахунок позитивної взаємодії з іншими культурами» [10].

Міжкультурний діалог в Україні ускладнювався проблемами становлення та збереження національної ідентичності. Українське законодавство тлумачило націю в суто етнічному сенсі, як етнічну спільноту, а національність – як приналежність до певної етнічної групи. Натомість у міжнародному законодавстві нація традиційно тлумачилася в політико-громадянському сенсі. В Україні використовувався термін «народ». Така двоїстість породжувала певну невизначеність щодо змісту терміну «національна ідентичність» та щодо заходів, спрямованих на її підтримку, оскільки часто-густо зосереджувалась увага на суто охоронно-реставраційному напрямку діяльності – охорона культурної спадщини, збереження етнокультурних форм тощо – без належної уваги до політики, покликаної сприяти розвитку на вітчизняному ґрунті соціокультурних форм (підтримка культурних ініціатив громадян, покращення доступу до культурних благ, створення сприятливих умов для розвитку української культурної індустрії тощо. Століття бездержавності привчили багатьох українців не лише дивитися на себе очима колонізаторів, а й оцінювати себе за їхніми критеріями й у їхніх категоріях, змусили прийняти витворений колонізаторами негативний образ відсталого, неосвіченої, нецивілізованої спільноти з недорікуватою мовою, примітивною культурою і без будь-яких перспектив повноцінного державного існування у сучасному світі. Це принизливе, фактично расистське уявлення про самих себе, нав'язане багатьом українцям імперською владою та культурою, аж ніяк не сприяло формуванню у них позитивної ідентичності, а відтак і громадянської солідарності, віри у власні сили та готовності до взаємодії.

Реалізація власних національних завдань ускладнювалася в умовах, коли частина громадян на певних територіях почувала більшу спорідненість із найближчими закордонними сусідами, ніж зі своїми співвітчизниками з інших регіонів. Жителі центру, півдня і сходу України вважали себе ближчими за характером, звичаями і традиціями до жителів Росії, ніж до західних українців; західні українці вважали себе ближчими до жителів Польщі, аніж Донбасу; жителі Донбасу і Криму вважали до себе ближчими не лише росіян, а й білорусів – порівняно з жителями центральної та західної України. Є всі підстави стверджувати, що така ситуація містила потенційну загрозу для єдності та цілісності країни, відкривала шляхи до суспільної дестабілізації як з боку політичних авантюристів у самій Україні, так і для зовнішніх втручань та впливів. Практично протягом досліджуваних років в Україні стан національної ідентичності залишався кризовим, що було викликано сукупним ефектом взаємодії двох суспільно-історичних трендів – пострадянськими соціальними трансформаціями, які супроводжувалися низкою негативних соціокультурних процесів (погіршення матеріального становища значної кількості громадян, проблемами розвитку вітчизняної індустрії культури, поглибленням соціального розшарування населення тощо), та глобалізаційними процесами, що спричинили інтеграцію різних регіонів світу до єдиної мережі комунікативних обмінів і становленням глобального ринку культури [4, арк. 3].

Етнічні групи України на даному етапі свого відродження включилися у змагальність за оволодіння гідними нішами у багатьох сферах суспільного життя. У цьому процесі складалася ситуація, коли така змагальність спричиняла напругу у відносинах між представниками різних етносів. Поява напруженості у міжетнічних стосунках актуалізувала питання пошуку засобів її пом'якшення і подолання. Протягом досліджуваних років вивчався зарубіжний досвід вибудовування системи толерантних відносин у політехнічному суспільстві. Європа щорічно проводила величезну кількість заходів, де вироблялися механізми встановлення балансу між двома домінуючими тенденціями у культурному розвитку – прагнень народів до культурної самобутності та формування опільного європейського культурного простору [5, с. 5].

Саме в багатоетнічній Україні унікальним чином була представлена на практиці концепція між культурним діалогом як одного з чинників та центральною умовою сталого розвитку суспільства. У 2003 р. Рада Європи визнала в Україні найкращий показник підтримки та розвитку з боку держави культури та мистецтва етноменшин в Європі. Україна з перших кроків відновлення власної державності обра-

ла одним з найважливіших варіантів розвитку держави побудову багатокультурного суспільства. В основі такої політики лежало прагнення відновити колишню етнічну ідентичність як українців, так і всіх етнічних спільнот, зруйновану тоталітарним режимом, встановити порозуміння, мир і злагоду між ними, що сприяло формуванню високої культури міжетнічного спілкування та налагодження міжетнічного консенсусу. Динамізація культурних зв'язків з материнськими етносами об'єктивно протидіяла процесам асиміляції та денаціоналізації, сприяла досягненню відповідного рівня міжетнічної толерантності.

Практично всі етнічні групи України зазнавали впливу культур інших етносів чи їх представників як в країні проживання, так і за її межами. Регулювання міжкультурної взаємодії етнічних груп в Україні покладалося на державну політику у сфері етнокультурного розвитку. Духовно-культурному відродженню сприяло розширення участі України в європейському та світовому культурному співробітництві. Координувала цю роботу Національна комісія у справах ЮНЕСКО (Організація об'єднаних націй з питань освіти, науки і культури) як спеціалізована установа ООН, міжвідомчий орган при МЗС України, створений Указом Президента України від 26 березня 1996р. Вона діяла як постійний міжвідомчий орган при Міністерстві закордонних справ України і забезпечувала та координувала участь України в діяльності ЮНЕСКО. Україна ініціювала чимало міжнародних програм і проєктів. На 27-й сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО 1993 р. вона запропонувала розробити «Програму культури миру». Ця ініціатива лягла в основу переорієнтації діяльності ЮНЕСКО на зміцнення її етнічної місії та ролі у формуванні психології культури миру, клімату довіри і толерантності. На основі цієї пропозиції розроблено міждипломатичний проєкт «На шляху до культури миру», який став складовою всіх наступних дворічних програм та стратегічних напрямів діяльності Організації до 2001 року. На 29-й сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО Україна ініціювала ідею проголошення міжнародного року захисту, збереження та відродження культурної спадщини, а на своїй 56-й сесії Генеральна асамблея ООН проголосила 2002 рік міжнародним роком захисту світової культурної спадщини. Активно співпрацювала Україна і з найбільшою неурядовою фундацією ЮНЕСКО – СІОФФ (КІОФФ), Міжнародною радою організацій фольклорних фестивалів. У її складі – сорок країн світу, під її егідою щорічно відбувається близько 200 міжнародних фестивалів, виставок, інших художньо-творчих заходів. Головними завданнями КІОФФ було збереження, підтримка й розвиток фольклору, звичаїв та

обрядів на основі визнання й шанування культур різних народів та інших культурних традицій, розширення обміну досвідом та інформацією в галузі народної творчості. З кожним роком поглиблюється співпраця України з Національним музичним комітетом Європейської та Міжнародної Музичних Рад, який діяв під егідою ЮНЕСКО протягом багатьох десятиліть і об'єднував представників понад 60 країн світу. Інтереси України в Раді представляв Національний музичний комітет, головними функціями якого було сприяння розвитку і зміцненню дружніх відносин з усіма музичними культурами світу на основі їх абсолютної рівноправності та взаємоповаги. У його компетенції перебували питання музичної творчості, музичної освіти поширення музики, соціальні проблеми музикантів, інші аспекти музичного життя. У міжнародному культурному співробітництві важливою була співпраця України з такою авторитетною громадською організацією, як Міжнародна організація з народної творчості (ІОУ/ЮНЕСКО), у складі якої 180 країн світу, зокрема США і Канада, ряд країн Європи, Азії, Північної і Південної Америки, африканські країни. Механізм культурного співробітництва між ними – організація виставок творів майстрів декоративно-прикладного мистецтва, участь у симпозіумах, наукових конференціях, творчих майстернях, лабораторіях та інших спільних заходах [1, с. 135].

Вагомим чинником духовно-культурного відродження етноменшин виступало залучення України у міжнародне співтовариство як європейської держави з багатими культурно-мистецькими традиціями. Цьому сприяло адаптування національного законодавства до відповідних міжнародних правових документів у культурній сфері. Закон України «Про принципи внутрішньої і зовнішньої політики України» (2010 р.) передбачив, що серед основних засад зовнішньої політики – створення сприятливих зовнішньополітичних умов для розвитку етнічної, культурної самобутності громадян України всіх національностей [9].

Виняткову роль у налагодженні міжкультурних контактів відіграла культурно-мистецька освіта. Вона включала заклади позашкільної освіти, школи естетичного виховання (музичні, художні, багатопрофільні школи мистецтв), музичні, художні й театральні студії. У 2008 р. в Україні працювало близько 1470 шкіл естетичного виховання. Середня спеціальна освіта була представлена 63 установами (позашкільної мистецької освіти, мистецьких студій, училищами, коледжами). В 2008 р. в Україні діяли 11 культурно-мистецьких вищих навчальних закладів: Національна музична академія України імені П.І. Чайковського; Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури; Київський

національний університет театру, кіно й телебачення імені І.К. Карпенка-Карого; Київський національний університет культури й мистецтв; Львівська державна музична академія імені М.В. Лисенка; Одеська державна музична академія імені А.В. Нежданової; Донецька державна музична академія імені С.С. Прокоф'єва; Державна академія керівних кадрів культури і мистецтв; Харківський державний університет мистецтв імені І. Котляревського; Харківська державна академія культури; Луганський державний інститут культури й мистецтв. У цих ВНЗ навчалися 24 тисячі студентів із 22 мистецьких та суміжних спеціальностей, працювали майже 2 тисячі штатних викладачів, з яких понад 70% мали наукові ступені [7, арк. 7].

Навчальні програми культурно-мистецьких навчальних закладів України передбачали вивчення культури етноменшин України та міжкультурних зв'язків, що сприяло міжкультурному розумінню. Зокрема, в Київському національному університеті культури і мистецтв (КНУКІМ) викладалися курси: «Міжнародне культурне співробітництво»; «Менеджмент міжнародного культурного співробітництва»; «Порівняльна етнологія країн Європи»; «Ет-

нокультурологія»; «Етнокультурні програми (проекування і реалізація)»; «Етнічні процеси сучасності». В межах курсу «Актуальні проблеми сучасної культурології» розглядалися проблеми інкультурації та акультурації в сучасному світі. Крім того, в робочих планах з основних навчальних дисциплін, що викладалися в КНУКІМ, були спеціальні розділи, в яких передбачалося вивчення культурно-мистецьких здобутків і проблем меншин. В рамках «Року рідних мов» проводилися Свято рідних мов «Ми всі – одна родина!», а також дні білоруської, болгарської, вірменської, грецької, корейської, кримськотатарської, російської, ромської, польської, німецької, єврейської, румунської, словацької, чеської, угорської та інших мов.

Висновки. Таким чином, узагальнюючи вищевказане, можемо зробити висновок про те, що в Україні протягом досліджуваних років налагодження зв'язків етносів України з етнічними батьківщинами ставали вагомим фактором посилення культуротворчого потенціалу етноменшин. Українська держава забезпечувала необхідні умови для змагальності етноменшин за оволодіння відповідних, ніж у культурному просторі України і світу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Антонюк О.В. Культурно-мистецька політика в Україні / О.В. Антонюк, О.В. Рожок // knmau.com.ua/chasopys/06_NBUV/docs/21_Antonyuk-Rozhok.pdf
2. Деркач Н.В. Співпраця органів державної влади з громадськими організаціями національних меншин у Південному регіоні України // Державна етнологічна політика: правовий та культурологічний аспекти в умовах Півдня України. Збірник наукових праць V Всеукраїнської науково-практичної конференції 2-3 жовтня 2003 року. /Ред. кол.: Котигоренко В.О. /співголова/, Дедков М.В. /співголова/, Деркач Н.В. /співголова/ та ін. - Запоріжжя: Облдержадміністрація, ЗНТУ; Сімферополь: Доля, 2003.- С. 7 – 10.
3. Діяльність національно-культурних товариств в Україні на сучасному етапі. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // lib.chdu.edu.ua/pdf
4. Документи про розробку постанови Верховної Ради України від 25.06.09 р. «Про проведення парламентських слухань на тему: «Національна ідентичність в Україні в умовах глобалізаційних викликів: проблеми та шляхи збереження». Т.2 // АВР України. – Ф.1. – Оп.44. – Спр.04-21/3. – Арк..3 (257 арк.)
5. Євтух В. Міжкультурний діалог: ефективний конструктив інтегративного Розвитку поліетнічних суспільств//dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/.../01-Evtukh.pdf?...1
6. Комар Я.В. Національно-культурні товариства як прояв сучасного національного відродження (на прикладі болгар України і Молдови) // irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/.../cgiirbis_64.exe?..
7. Листування №10 (1510–1545) // ПА МКТУ. – Ф. – Спр.27. – Арк.7. (2009)
8. Міжнаціональні відносини в Україні: стан, тенденції, перспективи: стан, тенденції, перспективи / [Д.В. Табачник, Г.Г. Москаль, В.М. Воронін та ін.] К.: Етнос, 2004. – 584 с.
9. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 01.07.2010 р. № 2411-VI. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>
10. Скубашевська Т.С. Мовні стратегії у формуванні міжкультурного діалогу в європейському просторі (соціально-філософський аналіз) 2005 року. Источник: Автореф. дис... канд. філософ. наук: 09.00.10 / Т.С. Скубашевська; Ін-т вищ. освіти АПН України. — К., 2005. — 19 с.

Стаття надійшла до редакції 15.09.2014

REFERENCES:

1. *Antonjuk O.V.* Kuljturno-mystecjka polityka v Ukrajinі (Cultural and artistic policy in Ukraine). Mode of access: knmau.com.ua/chasopys/06_NBUV/docs/21_Antonyuk-Rozhok.pdf
2. *Derkach N.V.* Spivpracija orghaniv derzhavnoji vlady z gromadsjkymy orghanizacijamy nacionaljnykh menshyn u Pivdenomu rehghionі Ukrajinі (The cooperation of public authorities with civil society organizations of national minorities in the South region of Ukraine). *Derzhavna etnonacionaljna polityka: pravovyj ta kuljturologhichnyj aspektj v umovakh Pivdnja Ukrajinі. Zbirnyk naukovykh pracj V Vseukrajinsjkoji nauko-*

praktychnoji konferenciji 2-3 zhovtnja 2003 roku.. Zaporizhzhja: Obladerzhadministracija, ZNTU; Simferopolj: Dolja, 2003. P. 7 – 10.

3. Dijaljnistj nacionaljno-kuljturnykh tovarystv v Ukrajinі na suchasnomu etapi (Activity ethno-cultural communities in Ukraine today). Mode of access: // lib.chdu.edu.ua/pdf

4. Dokumenty pro rozrobku postanovy Verkhovnoji Rady Ukrajinі vid 25.06.09 r. «Pro provedennja parlamentsjkykh slukhanj na temu «Nacionaljna identychnistj v Ukrajinі v umovakh globalizacij nykh vyklykiv: problemy na shljakhy zberezhennja.» (Documents on the development of the Verkhovna Rada of Ukraine of 25.06.09 g. «On the parliamentary hearings on» National Identity in Ukraine under globalization challenges: challenges for conservation. «). *AVR Ukrajinі*. F.1. Op.44. Spr.04-21/3. Ark..3 (257 ark.)

5. *Jevtukh V.* Mizhkuljturnyj dialogh: efektyvnyj konstrukt integhratyvnogho Rozvytku polietnichnykh suspiljstv (Intercultural dialogue: an integrative construct efficient development of multi-ethnic societies.). Mode of access: //dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/.../01-Evtukh.pdf?...1

6. *Komar Ja.V.* Nacionaljno-kuljturni tovarystva jak projav suchasnogho nacionaljnogho vidrodzhennja (na prykladi bolghar Ukrajinі i Moldovy) (National and cultural associations as a modern manifestation of national revival (for example Bulgarians Ukraine and Moldova).). Mode of access:// irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/.../cgiirbis_64.exe?..

7. Lystuvannja №10 (1510–1545) (Find №10 (1510-1545).). *PA MKTU*. F. Spr.27. Ark.7. (2009)

8. Mizhnacionaljni vidnosyny v Ukrajinі: stan, tendenciji, perspektyvy: stan, tendenciji, perspektyvy (On Domestic and Foreign Policy: The Law of Ukraine of 01.07.2010. № 2411-VI.). К.: *Etnos*, 2004. 584 p.

9. Pro zasady vnutrishnjoji i zovnishnjoji polityky: Zakon Ukrajinі vid 01.07.2010 r. № 2411-VI (). Mode of access: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>

10. *Skubashevsjka T.S.* Movni strateghiji u formuvanni mizhkuljturnogho dialoghu u jevrolejsjkomu prostori (socialjno-filosofsjkyj analiz) 2005 ghoda. Ystochnyk: Avtoref. dys... kand. filosof. nauk: 09.00.10 (Language strategies in the formation of intercultural dialogue in Europe (socio-philosophical analysis) 2005.). *In-t vyssh. osvity APN Ukrajinі*. К., 2005. 19 p.

Пекарчук Володимир Михайлович – кандидат історичних наук, доцент
Луганський державний університет внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка
Адреса: 91493, м. Луганськ, вул. Генерала Дідоренка, 4
E-mail: vladimirprkrk@rambler.ru

Pekarchuk Volodymyr Myhaylovych – PhD in historical science, associate professor
Luhansk state university of internal affairs named after E. O. Didorenka
Address: 4, General Didorenka Str., Luhansk, 91493
E-mail: vladimirprkrk@rambler.ru